

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

w Szkole Podstawowej im. Wielkiej Orkiestry Świątecznej
Pomocy w Warszawie

rok szkolny 2025/2026

Spis treści:

I Podstawa prawna

II Wstęp

III Podstawowe pojęcia z zakresu preorientacji, orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego

IV Cele, zadania i treści Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

V Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

VI Metody i formy realizacji programu

VII Harmonogram działań z zakresu orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego

VIII Umiejętności kształtowane w toku realizacji programu

IX Ewaluacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

Bibliografia

I Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. 2019 poz. 325).

II Wstęp

Wspieranie i przygotowywanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno – zawodowych jest zadaniem statutowym szkoły. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego, rozwijany na terenie szkoły, nie jest systemem diagnozującym. Jest to systemem doradczym, który stwarza możliwości i pomaga w rozwiązywaniu problemów, z którymi mierzy się uczeń podczas wyboru kierunku i drogi kształcenia oraz podczas planowania kariery zawodowej.

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania realizowane przez szkołę. Podlegają one wewnętrznej ewaluacji. Działania mają określonych adresatów, realizatorów oraz partnerów i są zaplanowane na pełny cykl kształcenia.

Szybko następujące zmiany na rynku pracy i w życiu społecznym wymuszają potrzebę wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej oraz poznawania siebie i świata przez całe życie.

Działania Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego umożliwiają:

- dostęp do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego dla uczniów,
- wsparcie rodziców w procesie podejmowania przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych,
- wzbogacenie oferty szkoły i jej promocję w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego,
- przejrzystość i ciągłość oddziaływań poprzez wskazanie osób działających na rzecz WSDZ oraz określenie zakresu ich odpowiedzialności,
- zaplanowanie działań w cyklu kształcenia.

Dzięki zaangażowaniu wszystkich osób realizujących zadania z doradztwa zawodowego cały proces jest spójny i wysoce efektywny.

Opracowany dokument WSDZ zapewnia ciągłość działań doradczych, służy wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno - wychowawczymi w szkole.

III Podstawowe pojęcia z zakresu preorientacji, orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego

Działania związane z doradztwem zawodowym – ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te obejmują m. in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno - gospodarczym.

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego – zajęcia grupowe organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum (Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, art. 109.1.pkt 7), których wymiar określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r., poz. 703).

Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Ustawa Prawo oświatowe art. 109.1. pkt 5 oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach – Dz.U. z 2017 r., poz. 1591).

Preorientacja zawodowa – ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowany na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

Orientacja zawodowa – ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie w uczniach klas I – VI szkoły podstawowej pozytywnych i pro aktywnych postaw wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

Doradztwo zawodowe – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Uczeń – dziecko (na etapie wychowania przedszkolnego), uczeń (na etapie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej z wyłączeniem szkoły policealnej).

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę.

IV Cele, zadania i treści Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Funkcjonowanie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego pomaga uczniom w poznaniu swoich predyspozycji zawodowych, przygotowaniu się do wejścia na rynek pracy i w złagodzeniu stresu mogącego wystąpić podczas wejścia w nowy etap kształcenia lub aktywności zawodowej. Środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowej uczniów.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- Wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym, ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni lat.
- Na wybór zawodu wpływają głównie wartości, czynniki emocjonalne, rodzaj i poziom wykształcenia oraz wpływ środowiska.
- Preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się wraz z upływem czasu.

WSDZ ma charakter planowych i celowych działań, obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami.

Celem doradztwa zawodowego realizowanego w szkole jest przygotowanie uczniów do świadomego i refleksyjnego wyboru dalszej ścieżki kształcenia oraz zawodu.

Oddziały przedszkolne

Cele ogólne:

- rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka,
- kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych,
- pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,
- rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności,
- redukcja społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej;

Preorientacja zawodowa dla dzieci oddziałów przedszkolnych jest realizowana podczas bieżącej pracy z dziećmi, prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców grup oraz innych działań o charakterze wychowawczym, związanych z doradztwem zawodowym podejmowanych przez nauczycieli przedszkola i rodziców, ukierunkowanych na zbliżenie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

W ramach preorientacji zawodowej nauczyciel wg uznania i diagnozy potrzeb zrealizuje zajęcia na podstawie zaproponowanych publikacji i programów dla przedszkola, zrealizuje wycieczki do miejsc pracy oraz spotkania z przedstawicielami zawodów. Wydarzenia te będą spójne z celami i treściami realizowanymi w odniesieniu do podstawy programowej oraz uwzględnią innowacje i projekty.

Klasy I-III

Cele ogólne:

- rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka,
- kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych,
- pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,

- rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności,
- redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej,

Zajęcia w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I-III wkomponowane są w proces realizacji podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej.

Orientacja zawodowa dla uczniów jest realizowana przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy. Program realizuje doradca zawodowy, nauczyciele i wychowawcy w formie zajęć wychowawczych, indywidualnych porad i konsultacji oraz podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią.

Ponadto w ramach orientacji zawodowej zrealizowane zostaną projekty i innowacje, wycieczki zawodoznawcze oraz spotkania z przedstawicielami zawodów. Wydarzenia te mają być spójne z celami i treścią podstawy programowej.

Klasy IV-VI

Cele ogólne:

- rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów i ograniczeń, predyspozycji i uzdolnień,
- rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych,
- rozwijanie wiedzy o rynku pracy,
- rozwijanie wiedzy zawodoznawczej,
- rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w określonym czasie,
- rozwijanie kompetencji transferowych,
- rozwijanie umiejętności uczenia się,
- kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej,
- redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej.

Zadania w zakresie orientacji zawodowej realizowane będą poprzez projekty i innowacje, wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez specjalistów, wychowawców i nauczycieli.

Klasy VII i VIII

Cele ogólne:

- rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów, ograniczeń, predyspozycji, zainteresowań zawodowych i uzdolnień,
- rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych,
- rozwijanie wiedzy o rynku pracy,
- rozwijanie wiedzy zawodoznawczej i wiedzy o rynku usług edukacyjnych,
- kształtowanie umiejętności analizy procesów zachodzących na rynku pracy,
- rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji, zasobów i sojuszników sprzyjających planowaniu i realizacji celów edukacyjnych i zawodowych,
- kształtowanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych i zawodowych,
- Rozwijanie kompetencji związanych z procedurami rekrutacyjnymi w obszarze edukacji i rynku pracy,
- przygotowanie do roli możliwych ról na rynku pracy: pracownika, pracodawcy, współpracownika,
- rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie, autoprezentacją,
- rozwijanie kompetencji transferowych,
- rozwijanie umiejętności uczenia się,
- kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej,
- redukcja społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej.

Zadania w zakresie orientacji zawodowej realizowane będą poprzez projekty i innowacje, grupowe zajęcia prowadzone przez doradcę zawodowego, wynikające z ramowych planów nauczania, wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez specjalistów, wychowawców i nauczycieli.

Działania związane z doradztwem zawodowym w przedszkolu i w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup:

- dzieci, uczniów
- rodziców,
- nauczycieli, wychowawców i specjalistów.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w ramach działań kierowanych do uczniów obejmuje:

- poradnictwo i konsultacje indywidualne;
- zajęcia grupowe: poznawanie własnych zasobów, świat zawodów i rynek pracy, rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych;
- wsparcie uczniów w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- wyszukiwanie informacji i stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;

- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno- zawodowego);
- wsparcie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- organizacja spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizacja spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizacja wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klasy VIII możliwości udziału w zajęciach u pracodawców zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno - zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne;
- organizacja zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową;
- organizacja kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizacja imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych ułatwiających samopoznanie,
- podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- projekty edukacyjne tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w ramach działań kierowanych do rodziców obejmuje:

- organizację spotkań informacyjno- doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizację spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno- zawodowych uczniów;

- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych;
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w ramach pracy z nauczycielami, wychowawcami i specjalistami obejmuje:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizację spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego;

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w ramach pracy pedagoga szkolnego obejmuje:

Wspomaganie wychowawców i nauczycieli w prowadzeniu zajęć o charakterze psychoedukacyjnym. Udzielanie wsparcia rodzicom i uczniom przez indywidualne poradnictwo.

Obszary pracy:

- Zainteresowania i predyspozycje zawodowe przejawiające się w szkole i domu, w chwilach wolnych od zajęć. Samoobserwacja.
- Uzdolnienia i umiejętności niezbędne w pracy z drugim człowiekiem, w kontakcie z rzeczami – techniką, pracy z danymi –symbolami, przyrodą i działalnością artystyczną.
- Cechy usposobienia i temperamentu, ich znaczenie w wyborze zawodu.
- Stan fizyczny i zdrowotny a wybór zawodu.
- Samoocena – ustalenie swoich mocnych i słabych stron.

- Wiedza o zawodach, kwalifikacjach, wymaganiach psychofizycznych na stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi.
- Zmieniający się rynek pracy.
- Kierunki dalszego kształcenia – drogi prowadzące do zdobycia zawodu, wybór szkoły.
- Warunki przyjęć do liceów, techników i szkół branżowych.
- Źródła informacji o świecie zawodów i systemie szkolnictwa.
- Kompetencje kluczowe.
- Kompetencje miękkie i twarde, a rynek pracy.

V Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

Za realizację działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej oraz inne osoby zatrudnione w szkole.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole, a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów;
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno- gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego;

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych,
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej,

- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów,
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych,
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe,
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąski zawodoznawcze,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- realizując podstawę programową odnoszą się do zagadnień z doradztwa zawodowego.

Przykłady zadań nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

- **Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej** uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą słowników, encyklopedii, komputera. Wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. Zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania, zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczą podstawowych umiejętności technicznych.

- **Nauczyciel zajęć komputerowych** prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania i wykorzystywania informacji. Udziela wsparcia uczniom klasy 8 w logowaniu się do elektronicznego systemu rekrutacji szkół ponadpodstawowych, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się za pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.
- **Nauczyciele języka polskiego** omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą prawidłowej formy wypowiedzi ustnej oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników i encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.
- **Nauczyciele matematyki** uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami powiązanymi z dziedziną.
- **Nauczyciele języków obcych** zapoznają z zasobem języka z uwzględnieniem słownictwa dotyczącego szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkuzdaniowych wypowiedzi o sobie.
- **Nauczyciele edukacji zdrowotnej, przyrody, biologii i geografii** omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, kartografii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.
- **Nauczyciele fizyki i chemii** omawiają wykorzystywanie umiejętności oraz znajomości różnego rodzaju zjawisk w życiu codziennym i zawodowym, zapoznają z zawodami z dziedziny fizyki, chemii, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, astronomii itp.

- **Nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie** informują o siedzibie władz lokalnych, ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski. Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Omawiają zagadnienia związane z edukacją i pracą. Zapoznają z instytucjami oraz sposobami i ścieżkami załatwiania spraw formalnych i urzędowych. Uczą sporządzania dokumentów aplikacyjnych. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.
- **Nauczyciele wychowania fizycznego** omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym. Podkreślają istotę sprawności fizycznej w życiu człowieka oraz jej bezpośredni wpływ na jakość życia oraz możliwości zawodowe.
- **Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa** omawia metody ochrony przed różnymi zagrożeniami i przygotowanie do postępowania w wypadku katastrof. Szkoli uczniów w udzielaniu pierwszej pomocy, zapoznaje z pracą służb niosących pomoc oraz z zawodami związanymi ze służbą wojskową i ochroną osób i mienia.
- **Nauczyciel muzyki** zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach, rozwija wrażliwość muzyczną.
- **Nauczyciel plastyki** zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury i sztuki. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów. Rozwija wrażliwość artystyczną.
- **Nauczyciel techniki** opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.
- **Nauczyciel bibliotekarz** prenumeruje czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego, zapoznaje z zawodami

związanymi z bibliotekoznawstwem i literaturą. Opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego. Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia nieobowiązkowe, pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności, a także osiągnięcie wyższych wyników na egzaminie ósmoklasisty co zwiększy ich szanse dostania się do wymarzonych szkół ponadpodstawowych.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, ograniczenia, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami

Nauczyciele- wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

VI Metody i formy realizacji programu.

Doradztwo zawodowe koncentruje się na poznawaniu siebie, świata zawodów i pomocy w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej. Kształtowanie tożsamości zawodowej uczniów wymaga stosowania atrakcyjnych, angażujących i dostosowanych do poziomu rozwoju psychicznego i emocjonalnego metod.

W czasie zajęć panuje atmosfera sprzyjająca swobodnemu wypowiedzianiu się i spontanicznemu reagowaniu uczniów. Zajęcia, w swoim założeniu, mają oddziaływać na ucznia mobilizująco, otwierająco i zachęcająco do analizy i poznawania siebie.

Zajęcia odbywają się w grupach w ramach:

- lekcji doradztwa zawodowego (10 godzin lekcyjnych na rok szkolny w klasach VII i VIII),
- godzin wychowawczych,
- zajęć przedmiotowych.

Metody:

Poradnictwo grupowe

- prelekcje, wykłady, prezentacje,
- dyskusje, pogadanki,
- panele dyskusyjne,
- autoprezentacja,
- ćwiczenia, gry i quizy,
- zajęcia warsztatowe z wykorzystaniem:
 - a. aktywności twórczej uczniów,
 - b. burzy mózgów,
 - c. projekcji multimedialnych,
 - d. kwestionariuszy i testów;

Poradnictwo indywidualne

- analiza przypadku, portfolio,
- rozmowa doradcza,
- udzielanie informacji zwrotnej,
- analiza kwestionariuszy.

Formy adresowane do uczniów:

1. Cykl 10 zajęć warsztatowych z doradcą zawodowym.
2. Projekcja filmów o tematyce zawodoznawczej.
3. Gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno- zawodowej.
4. Redagowanie tablicy orientacji zawodowej.
5. Wycieczki do zakładów pracy.
6. Powiązania doradztwa zawodowego z treściami kształcenia innych przedmiotów.
7. Zapoznanie uczniów z możliwością wyboru profili kształcenia w szkołach ponadpodstawowych.
8. Spotkania uczniów z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych i przekazanie informacji na temat oferty edukacyjnej tych szkół.
9. Spotkania z pedagogiem, psychologiem i innymi specjalistami.
10. Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów.
11. Spotkania z przedstawicielami lokalnych firm i pracodawców.
12. Uczestnictwo uczniów w „Dniach otwartych” organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe.
15. Opracowanie informacji na stronę internetową szkoły poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej.

Formy adresowane do rodziców:

1. Tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły.
2. Gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno- zawodowej.
3. Opracowanie informacji na stronę internetową szkoły poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej.

Formy adresowane do nauczycieli /rad pedagogicznych:

1. Tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą.
2. Śledzenie losów zawodowych absolwentów.
3. Towarzyszenie uczniom w spotkaniach z przedstawicielami szkół, przedstawicielami zawodów, pracodawcami.
4. Wyjazdy na „Dni otwarte” szkół ponadpodstawowych.

VII Harmonogram działań z zakresu orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zawiera szczegółowy program działań z zakresu orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego na dany rok szkolny, który stanowi załącznik to WSDZ.

VIII Umiejętności uczniów kształtowane w toku realizacji programu.

1. Znajomość czynników niezbędnych do podjęcia decyzji o wyborze zawodu: wiedza o zawodach, szkołach, ścieżkach edukacji, możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi.
2. Możliwie najpełniejsza znajomość siebie, swoich zainteresowań, mocnych i słabych stron oraz predyspozycji i ograniczeń do wykonywania zawodu.

3. Określenie swoich wartości i potrzeb w odniesieniu do podjęcia dalszej ścieżki edukacyjnej.
4. Rozeznanie w strukturze szkolnictwa ponadpodstawowego.
5. Znajomość kryteriów przyjęć do szkół ponadpodstawowych i prawidłowe uczestnictwo w procedurze związanej z naborem do szkół ponadpodstawowych.
6. Poznanie znaczenie uczenia się przez całe życie.

IX Ewaluacja Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego oraz program realizacji są monitorowane. Odpowiedzialny za to doradca zawodowy. Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej i zatwierdzonej przez szkołę: co roku lub po całym cyklu kształcenia. O realizacji doradztwa zawodowego w szkole są informowani: rada pedagogiczna, rodzice uczniów, osoby i instytucje z otoczenia gospodarczo-społecznego. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę i pracę doradcy zawodowego oraz osób zaangażowanych w zadania z doradztwa zawodowego. Ewaluacja ma kluczowe znaczenie w utrzymaniu wysokiej jakości realizacji programu.

Bibliografia

1. Mapa Karier www.mapakarier.org
2. Bartosz B., Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych; http://static.scholaris.pl/main-file/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf
3. Czapla B., Matyszewska B., Ptasznik E., Skoryna M., Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017
4. Dołęga-Herzog H., Rosalska M., Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu, KOWEŻiU, Warszawa 2014; <http://euroguidance.pl/ksiazki/>
6. Forma B., Przepióra A., Poznajemy zawody. Części 1,2,3, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, Kraków 2016
7. Maćkowiak A., Kim zostanę, gdy dorosnę? Piosenki o zawodach, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2016
8. Maćkowiak A., Zgadnij kto to, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2011
9. Strzezińska-Więckowiak D., Kim zostanę? Wierszyki o zawodach, SBM, Warszawa 2014
10. Bujakowski M., Chmiel I., Hytkowska-Fąfara J., Łabędzka-Stanecka K., Sarad-Deć K., Sowiard D., Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017
11. Forma B., Przepióra A., Poznajemy zawody. Części 1,2,3, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, Kraków 2016
12. Grzeszkiewicz B. (red.), Preorientacja zawodowa dzieci w wieku przedszkolnym, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004.
13. Brzezińska-Lauk J., Kruk-Krymula E., Nikorowska K., Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas IV-VI –szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017 <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>
14. Wybieram zawód –pakiet edukacyjny dla klas 4-6 szkoły podstawowej <http://www.scholaris.pl/zasob/103923> Dołęga-Herzog H.,
15. Rosalska M., Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu, KOWEŻiU, Warszawa 2014;
16. <http://euroguidance.pl/ksiazki/>
17. Greiner I., Kania I., Kudanowska E., Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów, KOWEŻiU, Warszawa 2006
18. Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., Metody pracy z grupą w poradnictwie zawodowym, KOWEŻiU, Warszawa 2004
19. <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>
20. Filmy:
<http://www.abc.tvp.pl/19256593/kulisy-czyli-blekitek-poznajemy-zawody>